

ІННОВАЦІЙНІ ПЛАТІЖНІ ПОСЛУГИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТОРГІВЛІ**Волосович С.В.**

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання функціонування інноваційних платіжних послуг.

Мета статті полягає в аналізі інноваційних платіжних послуг та їх ролі в активізації торговельної діяльності.

Методи дослідження. У статті застосовано методи теоретичного узагальнення і порівняння, системного аналізу.

Результати роботи. Ринок платіжних послуг виконує одну із ключових функцій фінансової системи, забезпечуючи здійснення різноманітних трансакцій. Платіжні послуги – це діяльність оферентів із здійснення трансакцій в інтересах споживачів. Платіжні послуги можна класифікувати за оферентами, платіжними інструментами, величиною розрахункових операцій, видом платіжних систем. Інноваційні платіжні послуги стосуються платежів, що здійснюються із застосуванням бездокументарних платіжних інструментів. Тенденціями розвитку ринку платіжних послуг в Україні є скорочення частки готівкових коштів в оплаті за товари; зростання кількості небанківських установ, що надають фінансові послуги; активізація на внутрішньому ринку послуги рівноправного переказу коштів з картки та картку; зростання питомої ваги мобільних телефонів, смартфонів і планшетів у структурі платіжних інструментів, що стимулює розвиток e-commerce та m-commerce. Перспективами розвитку ринку платіжних послуг в Україні є: зростання питомої ваги мобільних телефонів, смартфонів і планшетів в сфері платежів та електронної комерції; розширення впровадження безконтактних платежів; зміна програми PayPal «Send only» на програму SRW; ширше використання криптовалюти у сфері e-commerce.

Галузь застосування результатів. Отримані результати створюють теоретичне підґрунтя для активізації інноваційної діяльності на вітчизняному ринку платіжних послуг.

Висновки. Ширше впровадження інноваційних платіжних послуг в Україні сприятиме інтеграції національного платіжного ринку у міжнародний. Це має ґрунтуватися на зручності, соціалізації, безпечності платіжних послуг. Підґрунтям інноваційного розвитку вітчизняного ринку платіжних послуг має стати гармонізація стандартів і правил ведення бізнесу із загальноєвропейськими вимогами, що передбачає ліцензування та контроль за діяльністю оферентів послуг. Це сприятиме забезпеченню безпеки і ефективності платіжних послуг.

Ключові слова: фінансові інновації, платіжні послуги, електронна комерція, мобільна комерція, роздрібні платіжні послуги.

ИННОВАЦИОННЫЕ ПЛАТЕЖНЫЕ УСЛУГИ КАК ИНСТРУМЕНТ РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ**Волосович С.В.**

Предметом исследования являются теоретические и практические вопросы функционирования инновационных платежных услуг.

Цель статьи заключается в анализе инновационных платежных услуг и их роли в активизации торговой деятельности.

Методы исследования. В статье применены методы теоретического обобщения и сравнения, системного анализа.

Результаты работы. Рынок платежных услуг выполняет одну из ключевых функций финансовой системы, обеспечивая осуществление различных сделок. Платежные услуги являются деятельностью оферентов по осуществлению трансакций в интересах потребителей. Платежные услуги можно классифицировать в зависимости от оферентов, платежных инструментов, величины расчетных операций, видов платежных систем. Инновационные платежные услуги связаны с платежами, осуществляемыми с применением бездокументарных платежных инструментов. Тенденциями развития рынка платежных услуг в Украине является сокращение доли наличных средств в оплате за товары; рост количества небанковских учреждений, предоставляющих финансовые услуги; активизация на внутреннем рынке услуги равноправного перевода средств с карты та карту; рост удельного веса мобильных телефонов, смартфонов и планшетов в структуре платежных инструментов, что активизирует развитие e-commerce и m-commerce. Перспективами развития рынка платежных услуг в Украине являются расширение внедрения бесконтактных платежей; изменение программы PayPal «Send only» на программу SRW; расширение использования криптовалюты в сфере e-commerce.

Область применения результатов. Полученные результаты создают теоретическую основу для активизации инновационной деятельности на отечественном рынке платежных услуг.

Выводы. Широкое внедрение инновационных платежных услуг в Украине будет способствовать интеграции национального платежного рынка в международный. Это должно основываться на удобстве, социализации, безопасности платежных услуг. Основой инновационного развития

отечественного рынка платежных услуг должна стать гармонизация стандартов и правил ведения бизнеса с общеевропейскими требованиями, предусматривающими лицензирование и контроль деятельности офферентов услуг. Это будет способствовать обеспечению безопасности и эффективности платежных услуг.

Ключевые слова: *финансовые инновации, платежные услуги, электронная коммерция, мобильная коммерция, розничные платежные услуги.*

INNOVATIVE PAYMENT SERVICES AS A TOOL OF TRADE DEVELOPMENT

Volosovich S.V.

Theoretical and practical issues of innovative payment services are the subject of the research.

The purpose of the article is to analyse innovative payment services and their role in the trade activation.

Methods of research. The methods of theoretical generalization, comparison and system analysis are used in the article.

Results. *Payment services market fulfills one of key functions of the financial system providing implementation of various transactions. Payment services are offerors activities to implement transactions in favor of consumers. Payment services were proposed to classify by offerors, by payment tools, by value of payment transactions, and by kinds of payment system. Innovative payment services relate to payments carried out by paperless payment tools.*

Current trends of the payment services market in Ukraine are the following: reducing the share of cash in payment for goods; increasing the number of non-bank institutions providing financial services; activation of equal money transfer from card to card on the domestic market; increasing the share of mobile phones, smartphones and tablets in the structure of payment tools, which stimulates the development of e-commerce and m-commerce. Future outlooks for payment services market development in Ukraine are expansion of contactless payments, change PayPal «Send only» program on the SRW program and expansion of the cryptocurrency use in the field of e-commerce.

Area of the results application. *The obtained results provide the theoretical basis for the promotion of innovative activities on the domestic payment services market.*

Conclusions. *The widespread introduction of innovative payment services in Ukraine will contribute to the integration of the national payments markets into the international market. It should be based on convenience, socialization and security of payment services. The basis of innovative development of the domestic market for payment services should be a harmonization of standards and business rules with the European requirements providing for the licensing and supervision of suppliers of services. This will help to ensure the safety and efficiency of payment services.*

Keywords: *financial innovation, payment services, e-commerce, m-commerce, retail payment services.*

Актуальність теми. Ринок платіжних послуг виконує одну із ключових функцій фінансової системи, забезпечуючи здійснення різноманітних трансакцій. Зростання обсягів е-комерції, глобальні структурні зміни на фінансовому ринку та активізація кіберзагроз призводять до якісної трансформації сфери платіжних послуг. У результаті спостерігається посилення інноваційної діяльності на ринку платіжних послуг, що призводить до впровадження у практику нових технологій, послуг та появи нових учасників ринку.

Ступінь дослідження даної проблематики вченими. У науковій літературі значну увагу проблематиці функціонування та розвитку ринку платіжних послуг приділили К. Бочарський, Й. Мерц, А. Місра, А. Шамраєв та інші. Незважаючи на досягнення зарубіжних та вітчизняних учених у цьому напрямі, актуальними залишаються дослідження ролі інноваційної діяльності на ринку платіжних послуг в активізації торгівлі.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання функціонування інноваційних платіжних систем.

Метою статті полягає в аналізі ролі інноваційних платіжних послуг в активізації торговельної діяльності.

Завдання дослідження. На основі вказаної мети у статті визначається дефініція «платіжні послуги», пропонується класифікація платіжних послуг, обґрунтовуються тенденції розвитку вітчизняного ринку платіжних послуг та перспективи його розвитку.

Методи дослідження. У статті застосовано методи теоретичного узагальнення і порівняння, системного аналізу.

Постановка проблеми. Незважаючи на значні здобутки вітчизняних та зарубіжних вчених щодо аналізу проблем функціонування ринку платіжних послуг, у сучасних умовах господарювання важливим є поглиблення досліджень, пов'язаних із впровадженням інноваційних платіжних послуг та їх впливом на активізацію торгівлі.

Результати дослідження. Модернізація вітчизняного ринку платіжних послуг значною мірою пов'язана із впровадженням фінансових інновацій. Підґрунтям цього процесу є перш за все фінансові технології (FinTech), що будуть кардинально змінювати фінансовий сектор в найближчі роки. За даними опитування 10 тисяч користувачів із Австралії, Канади, Гонконгу, Сінгапура, Великобританії та США Британською аудиторсько-консалтинговою компанією Ernst & Young було вперше визначено індекс проникнення FinTech, який у 2015 році становив 15,5% [3]. Цілком ймовірно, що цей показник буде зростати разом із обізнаністю населення про сучасні способи доступу до фінансових послуг. У глобальному масштабі відбувається розвиток конвергенції звичних і віртуальних засобів, започатковується ера, коли споживачі з будь-якого місця можуть одержати доступ до

здійснення платіжної операції, одночасно використовуючи цифрові інформаційні та аналітичні ресурси, портали магазинів, мобільний зв'язок, соціальні мережі й платіжні системи. Й. Мерц акцентує увагу на необхідності інноваційного розвитку ринку платіжних послуг [11].

А. Шамраєв розглядає платіжну послугу як послугу з переказу грошових коштів, послугу поштового переказу та послугу з отримання платежів [6]. На нашу думку, це визначення містить лише окремі види платіжних послуг, не розкриваючи її зміст. Вважаємо, що платіжні послуги – це діяльність Oferentів із здійснення трансакцій в інтересах споживачів. Метою надання платіжних послуг є забезпечення потреб споживачів у здійсненні оплати за отримані товари, роботи, послуги. На нашу думку, платіжні послуги можна класифікувати за Oferentами, платіжними інструментами, величиною розрахункових операцій, видом платіжних систем (табл. 1).

Таблиця 1. Класифікація платіжних послуг

Ознака класифікації	Вид
За Oferentами послуг	Банківські платіжні послуги
	Послуги організацій поштового зв'язку
	Послуги операторів електронної готівки
	Послуги операторів мобільного зв'язку
	Послуги міжнародних та національних систем грошових переказів
	Послуги платіжних платформ
За інструментами	Платежі, що здійснюються із застосуванням документарних платіжних інструментів
	Платежі, що здійснюються із застосуванням бездокументарних платіжних інструментів
За величиною розрахункових операцій	Платежі на великі суми (large-value payments)
	Роздрібні платежі (retail payments)
За видом платіжної системи	Послуги, що надаються операторами національних платіжних систем
	Послуги, що надаються операторами міжнародних платіжних систем
За інноваційністю	Традиційні платіжні послуги
	Інноваційні платіжні послуги

* Побудовано автором на основі [5] та власних досліджень

Інноваційні платіжні послуги стосуються платежів, що здійснюються із застосуванням бездокументарних платіжних інструментів. Існує кілька видів електронних платіжних систем, що використовують бездокументарні форми розрахунків, які можна умовно класифікувати за трьома основними типами:

- карткові системи;
- оператори цифрової готівки;
- платіжні шлюзи.

Інноваційний розвиток ринку платіжних послуг має базуватися на таких принципах як:

1. Зручність, що передбачає доступність послуги та високу швидкість її надання. Це стимулює Oferentів платіжних послуг максимально автоматизувати процеси та налагоджувати якісну взаємодію із споживачами послуг.

2. Соціалізація, яка передбачає зближення процесу переговорів, укладення угод та оплати. У результаті цього платежі поєднуються із месенджерами та соціальними мережами.

3. Безпечність, підґрунтям якої є попередження або унеможливлення шахрайських дій у сфері платіжних послуг.

Тенденціями розвитку ринку платіжних послуг в Україні, на нашу думку, є:

1. Скорочення частки готівкових коштів в оплаті за товари. Водночас спостерігається зростання ринку електронної комерції (e-commerce), що сприяє безготівковим формам розрахунків. На першому етапі зростає роль такого платіжного інструменту як картки. Також розширюється застосування електронних гаманців та оплати з мобільних пристроїв. Щорічно все більше компаній використовують інтернет не лише для надання інформації про себе, а й як повноцінний канал залучення клієнтів та продаж своїх товарів та послуг.

2. Зростання кількості небанківських установ (фінтех-компаній, електронних гаманців, рітейлерів), що надають фінансові послуги.

3. Активізація на внутрішньому ринку послуги рівноправного переказу коштів з картки та картку. У 2015 році така опція з'явилася не лише на веб-сайтах великих банків, а й на сторінках популярних інтернет-магазинів, онлайн-ЗМІ і навіть на сайті Укрпошти.

4. Зростання питомої ваги мобільних телефонів, смартфонів і планшетів у структурі платіжних інструментів, що активізує розвиток e-commerce та m-commerce (мобільну комерцію). За даними Prom.ua частка покупців, які здійснюють онлайн-покупки з мобільних пристроїв протягом 2015 року, досягла 15%. Через півтора року цей показник має збільшитися до 50% [4]. Вже сьогодні за допомогою смартфона в Україні можна розплатитися за проїзд в метро, купити товар в магазині (зокрема, за Bitcoin), перевести гроші з картки на картку, і багато іншого. Українські розробники запускають додатки для мобільних платежів в

POS-терміналах і платформи для оплати рахунків зі смартфонів. Один з них нещодавно повідомив про запуск сервісу мобільних платежів на міжнародному ринку.

Нині у світі розвиваються дві моделі мобільних платіжних послуг:

- мобільний банкінг - послуга, при якій мобільний телефон виступає як інструмент управління і доступу до Ваших банківських рахунків. При цьому, всі платежі і перекази здійснюються з використанням і за рахунок грошей, які перебувають на банківському рахунку власника мобільного телефону. Послуга реалізується за допомогою технології SMS-банкінгу або за допомогою спеціальних мобільних додатків, що завантажуються на мобільний телефон. При мобільному банкінгу послуга надається особам, що є клієнтами банків. Вона надається зручним способом здійснення платіжних операцій як додаток до існуючих каналів дистанційного обслуговування за допомогою Інтернет-банкінгу, мережі банкоматів та інших автоматизованих пристроїв самообслуговування. У 2015 році на ринок вітчизняних платіжних послуг вийшло три банки.

- мобільний платіжний сервіс на базі систем мобільних операторів - послуга, що дозволяє здійснювати платежі і перекази з використанням мобільного телефону за допомогою грошей абонентів, розміщених у операторів мобільного зв'язку. У цій моделі грошові операції здійснюються без використання банківських рахунків абонента за рахунок невитраченої частини коштів абонента, що враховуються на його абонентському рахунку у мобільного оператора. Модель мобільних платежів на базі мобільних операторів передбачає можливість надання платіжних сервісів для всіх абонентів мобільного зв'язку, зокрема осіб, не охоплених банківським обслуговуванням, за допомогою систем мобільних операторів, незалежних сервіс-провайдерів або банків-партнерів мобільних операторів.

На нашу думку, перспективами розвитку ринку платіжних послуг в Україні є:

1. На вітчизняному ринку зростатиме питома вага споживачів інноваційних платіжних послуг покоління Z (у віці від 18 до 24 років). Дослідження, проведене GfK серед тисячі американських споживачів показало, що покоління Z (у віці від 18 до 24 років) в два рази більше здійснює мобільні платежі порівняно із споживачами інших вікових категорій [13]. Смартфони, планшети та інші мобільні пристрої становлять лише 3% від усіх угод в США - але 7% серед покоління Z. Перевагами, якими керуються споживачі є різноманітні нагороди, знижки, купони, що надаються інтегрованими в телефон платіжних систем.

2. В Україні має розширюватися впровадження безконтактних платежів, які використовуються в Україні вже чотири роки. У 2015 році завдяки співпраці MasterCard та Ощадного банку, в українців з'явилася можливість здійснювати безконтактні платежі в громадському транспорті: в столичному метро, швидкісному трамваї і фунікулері. У київському метро це можливо за допомогою безконтактної банківської картки, смартфона, або навіть годинника. Після Лондона, Санкт-Петербурга, Чикаго і Бухареста Київ став п'ятим містом світу, який запровадив цю технологію. Крім того, якщо пасажир розраховується за проїзд банківською картою «ПриватБанк», то вартість кожної десятої поїздки в київському метро, повертається йому на рахунок. Розплатитися безконтактною картою можна в швидкісному трамваї і фунікулері Києва. У подальшому така опція з'явиться у пасажирів львівських трамваїв. Безконтактну картку можна застосовувати й в інших проектах. Так, в латвійському місті Елгава, за її допомогою сплачують як проїзд у міському транспорті, так і обіди дітей у школах. Подібні ініціативи, з одного боку, дозволяють банкам збільшувати клієнтську базу, а з іншого боку, державі надавати адресну соціальну допомогу.

В 2015 році в ЄС було здійснено понад 1 млрд безконтактних транзакцій MasterCard і Maestro, що на 150% більше, ніж у 2014 році. Згідно з даними MasterCard обсяг транзакцій з використанням безконтактних карток або пристроїв збільшилася на 183%. При цьому кількість платіжних карток, мобільних телефонів і інших пристроїв, що використовуються, щоб зробити операцію безконтактною, в 2015 році зросла на 121%, а загальна кількість безконтактних карток і пристроїв, виданих споживачам, збільшилася на 50%.

Щорічно кількість торговельних точок, які приймають безконтактні транзакції, зростає на 72%. За оцінками MasterCard, у світі є понад чотири мільйони торговельних точок, які можуть здійснювати безконтактні транзакції.

Нині у більш ніж у 10 країнах ЄС знаходяться в обігу понад п'ять мільйонів безконтактних карток або пристроїв. Водночас в четвертому кварталі 2015 року в середньому 13% угод в магазинах було безконтактних. При цьому перше місце займає Чехія, де частка безконтактних угод становить 77%. У Польщі цей показник становить 55%, в Угорщині - 40%, в Словаччині - 38%, в Іспанії - 13%, в Нідерландах - 9% [10].

3. В Україні зростатиме роль мобільної комерції (m-commerce). За даними компанії *Nokia*, у світі зараз близько 4,3 млрд. абонентів і тільки 1,8 млрд. власників банківських рахунків [1]. Відповідно до прогнозів *Оvum* загальносвітова абонентська база мобільних платежів зростає з приблизно 689,99 млн користувачів в 2014 році до 4,77 млрд користувачів в 2019 році. При цьому глобальне значення транзакцій мобільного комерції зростає з 50920 млн доларів США в 2014 році до 693 360 млн доларів США до 2019 року. Найбільшу кількість користувачів m-commerce до 2019 року матиме Китай – 370,29 млн користувачів до 2019 року. При цьому обсяг угод m-commerce у 2019 році в Китаї досягне 79360 млн доларів США, що обумовлюється наявністю таких гравців як Alibaba і Tencent. У результаті в 2019 році Китай після США стане другою за величиною країною для мобільної комерції [12].

В Україні вже використовуються передові технології у сфері мобільних платежів (NFC, HCE і QR-коди). Проте, щоб їх використовувати, необхідні дорогі смартфони та модернізовані POS-термінали.

4. Для розвитку вітчизняного ринку платіжних послуг необхідна зміна програми PayPal «Send only» на програму вищого рівня, що дозволяє клієнтам виконувати більше операцій. Нині PayPal оперує в 203 країнах, включаючи Україну [2]. Види програм PayPal представлено у табл. 2.

Таблиця 2. Види програм PayPal*

Програма	Види операцій	Кількість країн, охоплених програмою
1. Send only	Відправка валютних коштів.	98
2. PayPal Zero	Зарахування, введення і виведення валютних коштів.	18
3. Send - Recieve – Withdrawal (SRW)	PayPal Zero + можливість тримати на рахунку PayPal баланс у валюті і за необхідності перераховувати на картку кошти.	41
4. Local Currency	SRW + проведення платежів не лише у іноземній, а й в національній валюті.	21

*Складено автором за [2]

Програми PayPal мають чотири рівні.

Перший рівень (Send only) дозволяє лише відправку валютних коштів. За цією моделлю компанія працює крім України ще в 97 країнах.

Другий рівень (PayPal Zero) передбачає можливість зарахування, введення і виведення коштів у валюті. При цьому користувач не може тримати баланс на рахунку PayPal - кошти повинні автоматично зараховуватися на прив'язану до рахунку картку. Ця програма відкрита для 18 країн.

Третій рівень (Send - Recieve – Withdrawal – SRW), крім вищеописаного, дає можливість тримати на рахунку PayPal баланс у валюті і за необхідності перераховувати на картку кошти. Така програма відкрита для 41 країни. Але все одно, всі розрахунки - тільки cross-border і тільки у валюті.

Четвертий рівень – це програма, що передбачає все вищесказане, але також дає можливість проведення платежів не тільки в глобальній, а й в локальній валюті. Ця програма називається Local Currency і запущена для 21 країни, серед яких Російська Федерація. Перші кроки у цьому напрямі уже здійснено:

- визначено поняття міжнародних систем інтернет-розрахунків і умови їх реєстрації Національним банком України;

- дозволено юридичним особам приймати електронні гроші, випущені компанією-нерезидентом;

- спрощено ринок фрілансу.

Водночас досі не легалізовано виведення коштів з акаунтів в PayPal на рахунки в українських банках. А також не впроваджено розроблені зміни щодо можливості отримання фізичними особами електронних грошей, випущених нерезидентом.

5. Ширше використання криптовалюти у сфері e-commerce. Як стверджують експерти, криптовалюта є безпечнішим засобом розрахунків порівняно із традиційними платіжними картками [8]. Підґрунтям цього є застосування технології blockchain. За результатами досліджень компанії FTI Consulting, 70% фінансових інститутів вважають, що технологія blockchain позитивно впливатиме на їх бізнес [7]. Нині Україна входить до десяти країн світу за кількістю біткоін-нодів у всесвітній біткоін-мережі, лідер за кількістю біткоін-бізнесменів. При цьому українці заробляють біля 15% від всіх коштів за майнінг, надаючи під біткоін свої обчислювальні потужності. Водночас Україна входить до п'ятірки країн світу за якістю підготовки і кількості IT-спеціалістів [9].

Нині ПриватБанк став першим банком в світі, який розробив сервіс з прийому оплати в Bitcoin для інтернет-магазинів. Розплатитися в Bitcoin можна на веб-сайті Allo.ua. Проте поки гроші на рахунок магазину все одно будуть приходити в гривнях. У наступному році банк планує запустити ще п'ять сервісів на основі Bitcoin.

6. Відбуватиметься зростання використання віртуальних платіжних карток. Принцип її роботи полягає в тому, що - при здійсненні покупки клієнт переказує гроші з основної банківської картки на віртуальну і оплачує товар або послугу. Віртуальна карта приймається у всіх Інтернет-магазинах світу, з її допомогою можна здійснювати будь-які платежі в мережі Інтернет, бронювати готелі, купувати авіаквитки і оплачувати багато інших послуг. Перевагами віртуальних карток порівняно з пластиковими є: негайна доступність після заявки на вступ, ширші можливості використання картки в поєднанні з пластиковими картками, управління закупівлями в інтернет-магазинах і надійність та безпечність онлайн-платежів.

Адаптація вітчизняного законодавства у сфері платіжних послуг до міжнародного. Одним із стратегічних напрямків діяльності НБУ в сфері платіжних систем є перехід від реєстраційних підходів щодо платіжних систем та їх учасників до здійснення оверсайту платіжних систем на основі оцінки ризиків. Метою оверсайту платіжних систем є надійність і ефективність платіжних систем в інтересах їх користувачів - фізичних осіб, бізнесу і держави. Впроваджуючи оверсайт, Національний банк застосовує кращі міжнародні практики та стандарти, в тому числі Принципи для інфраструктур фінансового ринку Банку міжнародних розрахунків і Технічного комітету Міжнародної організації комісій з цінних паперів. Водночас Національний банк України дозволив українським громадянам з 13 лютого 2016 року отримувати електронних платежів від нерезидентів України в іноземній валюті. Зрозуміло, що міжнародні платіжні Інтернет-системи мають забезпечити погашення електронних грошей шляхом перерахування грошових коштів на рахунок фізичної особи в банках-резидентах. При цьому має відбутися нарощування капіталізації платіжних систем, що дозволить попередити їх масове банкрутство. Особливої актуальності набирає необхідність розкриття кінцевих власників учасників ринку платіжних послуг в контексті боротьби із фінансуванням тероризму.

7. Водночас виникає необхідність посилення безпеки у сфері платежів. Це обумовлюється перш за все інтенсифікацією розвитку FinTech, викликами банкам від нових учасників ринку і Директивою 2 ЄС про регулювання захисту даних і платіжних послуг (General Data Protection Regulation and the EU Payments Services Directive 2 (PSD2) з терміном реалізації у січні 2018 року.

Директива PSD2, що акцентує увагу на захисті споживачів і відкритті доступу на ринок новим продавцям платіжних послуг, сприятиме зміцненню безпеки та запобігання шахрайству, встановивши вимоги щодо аутентифікації і звітності для всіх гравців. За прикладом міжнародних платіжних систем варто було б зобов'язати всі платіжні системи, що працюють в Україні, резервувати на своїх банківських рахунках певні суми, які б покривали б їх зобов'язання.

Висновки. Ширше впровадження інноваційних платіжних послуг в Україні сприятиме інтеграції національного платіжного ринку у міжнародний. Це має ґрунтуватися на зручності, соціалізації, безпечності платіжних послуг. Підґрунтям інноваційного розвитку вітчизняного ринку платіжних послуг має стати гармонізація стандартів і правил ведення бізнесу із загальноєвропейськими вимогами, що передбачає ліцензування та контроль за діяльністю Oferentів послуг. Це сприятиме забезпеченню безпеки і ефективності платіжних послуг.

Список використаних джерел

1. Бочарський К. Небанківські платіжні системи на ринку мікротранзакцій / К. Бочарський [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: http://www.uфин.com.ua/analit_mat/strah_rynok/113.htm
2. Встреча НБУ с PayPal: чуда не произошло [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://psm7.com/54072.html>
3. Индекс проникновения FinTech – 2015 [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://psm7.com/indeks-proniknoveniya-fintech-2015.html>
4. Итоги года в украинском FinTech [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://psm7.com/itogi-goda-v-ukrainskom-fintech.html>
5. Роздрібні платіжні послуги й тенденції їх розвитку [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: http://www.uфин.com.ua/analit_mat/gkr/147.htm
6. Шамраев А. Правовое регулирование платежных услуг: сравнительный анализ подходов российского и европейского права // А. В. Шамраев [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.cbr.ru/PSystem/analytics/shamraev.pdf>
7. 70% финансовых институтов заинтересованы в Blockchain [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://psm7.com/70-finansovykh-institutov-zainteresovany-v-blockchain.html>
8. Misra A. The confluence of the blockchain and traditional CNP payments / A. Misra [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: http://www.thepayers.com/expert-opinion/the-confluence-of-the-blockchain-and-traditional-cnp-payments/763257?utm_campaign=20160307-automatic-newsletter&utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_content=
9. Bitcoin Conference Kiev [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://bitcoinconf.com.ua/ru>
10. European contactless payments pass 1 bln in 2015 – report [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: http://www.thepayers.com/mobile-payments/european-contactless-payments-pass-1-bln-in-2015-report/763063-16?utm_campaign=20160218-automatic-newsletter&utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_content=
11. Mersch Y. Challenges of retail payments innovation / Y. Mersch <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2015/html/sp151026.en.html>
12. Mobile payments to reach 5 bln users by 2019 – Ovum [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.thepayers.com/mobile-payments/mobile-payments-to-reach-5-bln-users-by-2019-ovum/763150-16>
13. US: Generation Z choosing mobile payments over cash [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: http://www.thepayers.com/mobile-payments/us-generation-z-choosing-mobile-payments-over-cash/763171-16?utm_campaign=20160226-automatic-newsletter&utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_content=

Reference

1. Bochars'kyj K. Nebankivs'ki platizshni systemy na rynru mikrotranzaktsij [Non-bank payment systems on the market micro transactions]: http://www.uфин.com.ua/analit_mat/strah_rynok/113.htm
2. Vstrecha NBU s PayPal: chuda ne proizoshlo [Meeting of the NBU with PayPal: the miracle did not happen]: <http://psm7.com/54072.html>
3. Indeks proniknoveniia FinTech – 2015 [Penetration index FinTech - 2015]: <http://psm7.com/indeks-proniknoveniya-fintech-2015.html>
4. Itogi goda v ukrainskom FinTech [Results of the year in the Ukrainian FinTech]: <http://psm7.com/itogi-goda-v-ukrainskom-fintech.html>
5. Zozdribni platizshni poslugy i tendentsii jkh rozvytku [Retail payment services and their development trends]: http://www.uфин.com.ua/analit_mat/gkr/147.htm
6. Shamrayev A. Pravovoe regulirovanie platezshnykh uslug: sravnitel'nyj analiz podhodov rosijskogo i evropejskogo prava [Legal regulation of payment services: a comparative analysis of the approaches of Russia and European Law]: <http://www.cbr.ru/PSystem/analytics/shamraev.pdf>
7. 70% finansovykh institutov zainteresovany v Blockchain [70% of financial institutions interested in Blockchain]: <http://psm7.com/70-finansovykh-institutov-zainteresovany-v-blockchain.html>

8. Misra A. The confluence of the blockchain and traditional CNP payments: http://www.thepayers.com/expert-opinion/the-confluence-of-the-blockchain-and-traditional-cnp-payments/763257?utm_campaign=20160307-automatic-newsletter&utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_content=
9. Bitcoin Conference Kiev: <http://bitcoinconf.com.ua/ru>
10. European contactless payments pass 1 bln in 2015 – report: http://www.thepayers.com/mobile-payments/european-contactless-payments-pass-1-bln-in-2015-report/763063-16?utm_campaign=20160218-automatic-newsletter&utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_content=
11. Mersch Y. Challenges of retail payments innovation: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2015/html/sp151026.en.html>
12. Mobile payments to reach 5 bln users by 2019 – Ovum: <http://www.thepayers.com/mobile-payments/mobile-payments-to-reach-5-bln-users-by-2019-ovum/763150-16>
13. US: Generation Z choosing mobile payments over cash: http://www.thepayers.com/mobile-payments/us-generation-z-choosing-mobile-payments-over-cash/763171-16?utm_campaign=20160226-automatic-newsletter&utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_content=

ДАНИ ПРО АВТОРА

Волосович Світлана Василівна, д.е.н., професор, професор кафедри фінансів
Київський національний торговельно-економічний університет
e-mail: volosovich_sv@ukr.net

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Волосович Светлана Васильевна, д.э.н., професор, профессор кафедры финансов
Киевский национальный торгово-экономический университет
e-mail: volosovich_sv@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Volosovich S.V., Doctor of Science, Economics, Professor, Professor of Finance
Kyiv National Univer sity of Trade and Economics
e-mail: volosovich_sv@ukr.net

УДК 330.32

ОСНОВНИ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

**Гудкова А.О.,
Ольшевський Д.В.**

***Ключові слова:** інноваційність суб'єкта Російської Федерації, науково-технічний і інноваційний потенціали, система показників інноваційності суб'єкта Російської Федерації, стандартний індекс, базовий індикатор, комплексний індикатор, порівняльний аналіз науково-технічного та інноваційного розвитку суб'єкта Російської Федерації.*

ОСНОВНЫЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ИННОВАЦИОННОСТИ РАЗВИТИЯ СУБЪЕКТОВ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

**Гудкова А.А.,
Ольшевский Д.В.**

В статье проанализированы используемые в практике государственного регулирования системы показателей, характеризующие научно-технический и инновационный потенциал, включая региональный уровень. Предложена система показателей оценки инновационности субъектов Российской Федерации.

Цель – исследовать основные подходы к оценке инновационности развития субъектов Российской Федерации.

Методология – системный подход, методы анализа и синтеза.

Результаты работы – выполнен анализ различных подходов к оценке потенциала инновационной сферы, предложена методика оценки инновационности субъектов Российской Федерации (на основе экспресс-анализа).

Область применения результатов – государственное регулирование регионального инновационного развития.

Выводы – предложенная система показателей позволяет получить оперативную информацию о состоянии научно-технического и инновационного потенциалов субъектов Российской Федерации.